

(A) A kommunikáció deskriptív megközelítése

(A1) A közvetlen és a közvetett emberi kommunikáció

Buda Béla: *A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei*. Budapest, Animula Egyesület, 1986. 1986, 69-102, (III. A. és B. fejezet) <https://www.mek.oszk.hu/02000/02009/02009.htm>

Griffin, Em: Az interakcionális nézőpont. In *Bevezetés a kommunikációelméletbe*. Budapest, Harmat, 2003, 155- 167. (11. fejezet)

Watzlawick, Paul – Beavin, Jannet Helmik. – Jackson, Don. De Avila.: A kommunikáció két axiómája. In Horányi Özséb (szerk.): *Kommunikáció I*. Budapest: General Press, 2001. 98-102. <http://www.communicatio.hu/hg/kommelm/texts/watzlawick.htm>

Melyek a közvetlen emberi kommunikáció csatornái, ezek főbb típusa? Mi jellemzi ezeket? Mutassa be a közvetlen emberi kommunikáció kutatásának interakcionista megközelítését! Melyek a személyközi kommunikáció legfontosabb jellemzői a Palo-Alto-i iskola kutatói szerint?

(A2) Szituáció, szerep és kommunikáció

Goffman, Erving: A homlokzatról. In Síklaki István (szerk.): *A szóbeli befolyásolás alapjai 2*. Budapest, Tankönyvkiadó, 1990. 3-30.

Forgács József: A társas érintkezés pszichológiája. Budapest, Kairosz, (11. kiadás) 2007. 199-222. (10. fejezet Az előnyös oldalak bemutatása: a benyomáskeltés)

Pólya Tamás: Goffman online. Mediatizált dramaturgiai szerepek és közönségek az új mediális (digitális) személyközi kommunikációban, *Századvég*, 66(4) 2012. 19-50. <https://szadveg.hu/uploads/media/588f40f2d34f4/szadveg-66-kommunikacio.pdf>

Melyek a kommunikáció dramaturgiai megközelítésének főbb elemei? Mit ért Goffman homlokzat, illetve alakítás alatt? Miből épül fel a homlokzat és milyen szerepet játszik a kommunikációban? Hogyan értelmezhető a goffmani modell a mediális, digitalizált kommunikáció keretei között?

(A3) Vizuális kommunikáció

Bredekamp, Horst: Mellőzött hagyomány? A művészettörténet mint képtudomány. *Buksz*, 2003/03 253-258, <http://www.c3.hu/scripta/buksz/honlap/0303/bredek.pdf>

Elkins, James: Mi a visual studies? *Magyar Építőművészet* Vizuális kultúra rovata 2., 2003/15, <http://meonline.hu/vizualis-kultura/mi-a-visual-studies/>

Hornyik Sándor: Képháború? A Sivatai Vihartól a háborús pornóig. *Magyar Építőművészet*, Vizuális kultúra rovata 3. 2007/20, <http://meonline.hu/vizualis-kultura/kephaboru/>

Mi jellemzi a két nagyobb irányzatot, az angolszász visual studies-t és a német képtudományt? Milyen eltérő tudománytörténeti hagyományba ágyazódnak ezek az irányzatok? Milyen előnyök/hátrányok kapcsolódnak ezekhez a nézőpontokhoz? Melyek

a jellemző vizsgálati területeik? Hornyik szövegének segítségével mutassa be hogyan lehet “vizuális alapon” értelmezni társadalmi konfliktusokat, eseményeket?

(A4) A nyilvánosság

Császi Lajos: A média tabloidizációja és a nyilvánosság átalakulása. In *Politikatudományi Szemle*, 2003/2, 157-172.

Gripsrud, Jostein: *Médiakultúra, médiatársadalom*. Budapest, Új Mandátum, 2006. 208-243.

Habermas, Jürgen: A nyilvánosság alapsémája. In Angelusz Róbert, Tardos Róbert, Terestyéni Tamás (szerk.) *Média, nyilvánosság, közvélemény. Szöveggyűjtemény*. Budapest, Gondolat, 2007. 610-614.

Hogyan vázolhatjuk a nyilvánosság fejlődését Jürgen Habermas szerint? Milyen korszakokat különít el a szerző, hol és hogyan jelenik meg a média szerepe? Miért mondhatjuk azt, hogy Habermas pesszimista a kereskedelmi média térhódítása kapcsán? Honnan ered a tabloid megnevezés, milyen műfaji sajátosságai vannak? Milyen különbségeket vázol Császi a tabloid és a konvencionális újságírás között? Kolosi Péter előadása alapján beszélhetünk-e a bulvár és a televízió szimbiózisáról?

Ajánlott videó: Kolosi Péter (RTL Klub) “Kereskedelmi média, bulvármédia” című előadása, <https://www.youtube.com/watch?v=-lkPHiwvyBo&t=98s>

(A5) Kultúra, közösség, kommunikáció (felfüggesztve)

/a tétel nem szerepel a szigorlati vizsgán!/

(A6) A média mint a társadalmi kommunikáció színtere: Hírnév és ismertség a kortárs nyilvánosságban

Dessewffy Tibor – Gurály Sára – Mezei Mikes: „Nélküled az élet elképzelhetetlen számomra! A példaképem vagy!” Mikrocelebek rajongói Magyarországon. *Médiakutató*, 2018 nyár, 23-36. https://mediakutato.hu/cikk/2018_02_nyar/02_nelkuled_az_elet_elkepzehetetlen.pdf

Glózer Rita – Guld Ádám: Új média – új típusú sztárok? A YouTube magyar hírességei. *Információs társadalom*, 2015/2., 34-54.

https://epa.oszk.hu/01900/01963/00048/pdf/EPA01963_informacios_tarsadalom_2015_2_034-054.pdf

Munk Veronika: Sztárság, elméletben. *Médiakutató*, 2009 tavasz, 7-16.

https://mediakutato.hu/cikk/2009_01_tavasz/01_sztarsag_elmeletben/

Mit tudunk meg a sztárság kialakulásának történeti kereteiről Munk Veronika írása alapján? Milyen sztártípusokat ismertet Munk Veronika szövege? Glózer Rita és Guld Ádám írása alapján milyen különbségeket találunk a sztárok, celebek és hétköznapi hírességek között? Kik azok a mikrocelebek, milyen típusú rajongótáborok alakulnak ki körülöttük? Hogyan piacosható az online véleményvezérek ismertsége a „Reklám és Youtuberek” című kerekasztal-beszélgetés alapján?

Ajánlott videó: Reklám és Youtuberek - beszélgetés az influencer marketingről - Tízórai történetek - Café Csoport (Videó): <https://www.youtube.com/watch?v=w7tZ-uAjVz0>

(A7) A hálózati kommunikáció

Castells, Manuel: *Az információ kora. Gazdaság, társadalom, kultúra. A hálózati társadalom kialakulása* (I. köt.) Budapest, Gondolat – Infonia, 2005. 445-452, 478-493

Horányi Özséb: Az információs társadalom koncepciójától az információ kultúrája felé. In *Európai Szemmel*. 1997/1. 12–27.

Manovich, Lev: Az újmédia nyelve (részlet). In Gerencsér Péter (szerk.): *Új, média, művészet.*, Szeged, Universitas Szeged Kiadó, 2008.13-45.

A szerzők a digitalizáció, az internet elterjedése és új kommunikációs műfajok értelmezéséhez adnak megközelítéseket. Horányi a meglévő kommunikációs modellek és a hálózati kommunikáció jellegzetességeit veti egybe, Castells a tömegmédia évtizedes átalakulását próbálja értelmezni, Manovich az új média sajátosságait veszi sorra. A felkészülést segítő kérdések tehát: (1) Milyen újdonságokat és felismeréseket hoz a hálózati kommunikáció elemzése a kommunikációelméletbe, hogyan alakul át az a fogalmi környezet, amit elemzéséhez használunk? (2) , Milyen folyamatok egymásra következése révén alakították át az új technológiák a tömegmédiát és milyen mai következményei vannak ennek a folyamatnak? (3) Milyen meghatározó alaptulajdonságai vannak az új médiának, és milyen viszonyban áll a régi, analóg médiával?

(A8) Az információs társadalom

Castells, Manuel: *Az információ kora. Gazdaság, társadalom, kultúra. Az évezred vége* (III. köt.) Budapest, Gondolat – Infonia, 2007. 418-443.

van Dijk, Jan: A hálózati társadalom - Az új média társadalmi vonatkozásai. In: Halácsy Péter – Vályi Gábor – Wellman, Barry (szerk.) *Hatalom a mobiltömegek kezében*. Budapest, Typotex, 2007. 43-64.

Webster, Frank: Az információ és az információs társadalom fogalma. *Információs társadalom* 2007/4 7-35..

http://epa.oszk.hu/01900/01963/00023/pdf/infotars_2007_07_04_007-035.pdf

Webster szövege alapján mutassa be, hogy mi okozhatja az információs társadalom meghatározásának nehézségeit. Vegye számba lehetséges definíciós kísérletek fő irányvonalait és jellemzőit. Hova sorolható Castells és van Dijk hálózati társadalomról szóló elméletei? Milyen jelentős fogalmi és távlatbeli eltéréseket lát a két definíciós kísérlet között?

(B) A kommunikáció diszciplináris megközelítése

(B1) Modellek a kommunikációról: a kommunikáció klasszikus és kulturális megközelítései

McQuail, Denis: *A tömegkommunikáció elmélete*. Budapest, Osiris, 2003, 41–61.

Carey, James William.: A kommunikáció rituális megközelítése. In Fábri György – Kondor Zsuzsanna (szerk.): *Az információs társadalom és a kommunikációtechnológia elméletei és kulcsfogalmai*. Budapest: Századvég, 2003, 252–270.

Melyek a kommunikációkutatás két hagyományának társadalmi kontextusai; kialakulásuk mely korszakokhoz, milyen társadalmi problémákhoz kapcsolódik? Melyek McQuail szerint a domináns paradigma jellemző irányzatai, fogalmai, módszerei? Mutassa be a kommunikáció rituális megközelítését (Carey) és az alternatív/kulturális paradigmát (McQuail)! Ismertesse McQuail alapján a kommunikáció négy modelljét!

(B2) A kommunikatív cselekvés elmélete (felfüggesztve)

/a tétel nem szerepel a szigorlati vizsgán!/

(B3) A frankfurti iskola médiaértelmezése

Benjamin, Walter: A műalkotás technikai sokszorosíthatósága korában. In Benjamin, Walter: *Kommentár és profécia*. Budapest: Gondolat, 1969, 301–334. http://aura.c3.hu/walter_benjamin.html

Eco, Umberto: A rossz ízlés struktúrája. In *A nyitott mű*. Budapest: Gondolat, 1976. 214–224.

Horkheimer, Max – Adorno, Theodor Wiesengrund: A kultúrpar. A felvilágosodás mint a tömegek becsapása. In *A felvilágosodás dialektikája*. Budapest, Gondolat – Atlantisz – Medvetánc. 1990. 147–200. <https://docplayer.hu/1988285-A-kulturipar-a-felvilagosodas-mint-a-tomegek-becsapasa.html>

Milyen új médiumok és műfajok megjelenésére reflektál a kultúrpar elmélet? Mely szempontok alapján állítja Adorno szembe a magas kultúrát és a tömegkultúrát? Milyen következményei vannak a kulturális termelés átalakulásának? Mindez milyen kapcsolatba hozható Benjamin reprodukcióról szóló elképzelésének? Mit jelent az aura elvesztése? Eco hogyan bírálja a kultúrpar elmélet téziseit és előfeltevéseit? Mit jelent a midcult kifejezés?

(B4) A kultúra szemiotikája: Mémelmélet a médiakutatásban

Glózer Rita: A mémelmélet helye az újmédia kutatásában. *Apertúra*, 2016 ősz. <http://uj.apertura.hu/2016/osz/glozer-a-memelmélet-helye-az-ujmedia-kutatasaban/>

Shifman, Limor: Az internetes mémek definiálása, *Apertúra*, 2016 ősz. <http://uj.apertura.hu/2016/osz/shifman-az-internetes-memek-definialasa/>

Wiggins, Bradley E. – Bowers, G. Bret: A mémek mint műfaj: a strukturációelmélet alkalmazása a mémelemzésben. *Apertúra*, 2016 ősz. <http://uj.apertura.hu/2016/osz/wiggins-bowers-a-memek-mint-mufaj-a-strukturacioelmelet-alkalmazasa-a-memelemzesben/>

Hogyan határozza meg az internetes mém fogalmát az egyik legavatottabb kortárs mémkutató, Limor Shifman? Milyen előzményekre épül az internetes mém fogalma? A kortárs médiakutatás mely irányzatai kapcsolhatóak a mémelmülethez? Hogyan értelmezhető a mém mint műfaj a giddensi strukturációelmélet alapján, és milyen műfaji tipológiát ajánl erre építve Bradley és Bowers?

(B5) A kulturális antropológia klasszikus elméletei

Eriksen, Thomas Hylland: *Kis helyek – nagy témák*. Budapest, Gondolat, 2006, 21-39. (2. fejezet: Az antropológia rövid története)

Boas, Franz: Az összehasonlító módszer korlátai az antropológiában. In Paul Bohannon és Mark Glazer (szerk.): *Mérföldkövek a kulturális antropológiában*, Budapest: Panem, 1997, 135-146.

Malinowski, Bronislaw: A nyugat-csendes-óceáni térség argonautái. *Café Babel* 2000/2, 43-57.
<http://www.cafebabel.hu/szamok/sziget/malinowski>

Milyen körülmények között jött létre az antropológia, mint önálló társadalomtudomány? Milyen fogalmak, sajátos megközelítési módok, és módszertani jellemzők társíthatók hozzá? Milyen érveket hoz fel Boas az evolucionista elméletekkel ellenében, és milyen alternatívát javasol a kulturális jelenségek eredetére vonatkozóan. Melyek a terepmunka alapelvei Malinowski szerint és milyen szakaszokra bontható annak folyamata? Milyen hasonlóságokat és különbségeket lát a két kutatási elképzelés között?

(B6) A szimbolikus antropológia

Niedermüller Péter: A "szimbolikus" és a kulturális elemzés: megjegyzések a szimbolikus antropológiáról. In Kapitány Ágnes – Kapitány Gábort (szerk.): *"Jelbeszéd az életünk": A szimbolizáció története és kutatásának módszerei*, Budapest, Osiris-Századvég, 1995, 198-211.

Geertz, Clifford: Sűrű leírás. A kultúra értelmező elmélete felé. In *Az értelmezés hatalma*. Budapest, Osiris-Századvég, 1994, 170–199.

Turner, Victor: *A rituális folyamat*. Budapest: Osiris, 2002, 107–126. (részlet a "Struktúra és antistruktúra" c. fejezetből)

A szimbolikus elemzés a kultúrát szimbolikus rendszerként, jelentések összetett hálózataként írja le. Miért nevezzük ezt a kultúra szemiotikai felfogásának? Az antropológiában a megjelenő szimbólumfelfogás mennyiben tér el a jelelméletben használatostól? Turner az átmeneti rítusok során felbukkanó szimbólumokat vizsgálja, milyen tanulságokkal járnak szimbólum elemzéseit? Miért tartja Geertz a sűrű leírást a szimbólumok értelmezésére építő kulturális magyarázat fő eszközének? Milyen szerepben vannak jelen a szimbólumok a kultúrában a két szerző megközelítésében?

(B7) A kritikai kultúrakutatás

Császi Lajos: Médiakutatás a kulturális fordulat után. *Médiakutató*, 2008 őszi, 1–7.
https://mediakutato.hu/cikk/2008_03_07_07_mediakutatas_forradalom

Williams, Raymond: Kultúra. A kultúra elemzése. In Wessely Anna (szerk.): *A kultúra szociológiája*. Budapest, Osiris, 1998, 28-41.

During, Simon: A kritikai kultúrakutatás történetéről. *Replika*, 1995/17-18., 157-180.

Milyen társadalmi-politikai kontextusban jött létre a kritikai kultúrakutatás? Williams kultúra meghatározása hogyan segítette új témák megjelenését a kultúrakutatásban? Melyek lettek a kritikai kultúrakutatás vezető témái? Milyen új módszereket vezettek be a kortárs jelenségek vizsgálatára? Császi hogyan összegzi a médiakutatás jellemzőit és irányait a kulturális fordulat után?

(B8) A populáris kultúra olvasatai

Ang, Ien: A Dallas és a tömegkultúra ideológiája. *Replika*, 1995/17-18, 201-214.

Bennett, Andy: Szubkultúrák vagy neo-törzsek? A fiatalok, a stílus és a zenei ízlés közötti kapcsolat újragondolása. *Replika* 2005/53, 127-143. <https://docplayer.hu/24123-Szubkulturak-vagy-neo-torzsek-a-fiatalok-a-stilus-es-a-zenei-izles-kozotti-kapcsolat-ujragondolasa.html>

Manovich, Lev: Remixelhetőség. In: Halácsy Péter – Vályi Gábor – Barry Wellman (szerk.): *Hatalom a mobiltömegek kezében*. Budapest, Typotex-MOKK, 2007, 79-90.
<http://www.mediaremix.hu/remix1/letolt/manovich.pdf>

Három tanulmány, három korszak, három példa populáris kultúra elemzésére. Ang a közönség felől közelít, a nézői csoportok jellegzetességeit vizsgálva feltárja azt, ami szétválasztja, de azt is, ami összeköti őket. Bennett a (szubkulturális és fogyasztói) közösségek átalakulása kapcsán tesz megállapításokat. Manovich az alkotói folyamatokat helyezi a középpontba. Hogyan kapcsolódnak ezek a vizsgálatok különböző médiatörténeti paradigmákhoz (tömegmédiá, diverzifikált tömegmédiá, hálózati kultúra)?